

Farsangi jelenések és egy mélyinterjú Pest Megye Díszpolgárával

Szerző Administrator
2016. február 10.
Utolsó frissítés 2016. február 14.

A mindenkori kisebbségek énekmondója

Farsangi dudanóták Apátújfaluban, énekszó a sárvári közgyűlésnek, tombolózó csevej a budakeszi Ridikülben, Szeretettel Kudlik Julival február 27-én Napkorban, miközben Szvorák Katalin felöltöztette Pest megyét, azaz interjút adott Nemes Attilának.

Aki felöltöztette Pest megyét

- interjú Szvorák Katalin Kossuth-díjas előadóművésszel, Pest megye díszpolgárával -

- Gömör és Nógrád után, immár Pest megye is magáénak vallja, amit a tavaly decemberben átadott díszpolgári címmel fejezett ki a megye közgyűlése. A címhez ez interjú keretében is őszintén gratulálok! Mit jelentenek az Ön számára - aki Sao Paulótól Losoncon át a világ számtalan helyén aratott már sikert és kapott elismerést - ezek a kisebb, lokálisabb elismerések?

- Őszintén megvallva,

ezek az igazán jóleső elismerések, hiszen egy kisebb közösség szeretetét érzem, és magát az odafigyelést értékelem. Manapság a közöny pusztítja számos embertársunk lelkét, ugyanakkor egy-egy ilyen "adományozás" is jelzi, hogy valójában nem felesleges földi létünk ezen a bolygón. Büszke vagyok, hogy a határon túlra szorult Nógrád megyei, 300 lelkes Pinc falu egyetlen díszpolgára lehetek, hiszen életem első öt évét itt töltöttem egy többgenerációs nagycsaládban. Itt hagyományozták rám a magyar szót, a feledhetetlen templomi éneklés és elsősorban a természetközelség adta határtalan belső szabadság érzetét, amely mind a mai napig lételemem. A Gömör megyei Fülek szintén díszpolgárságot adományozott részemre. s " Fülek vára szép helyen van", akárcsak minden iskolája, ahol tudást, oltalmat, menedéket, mérhetetlen szeretetet és figyelmet kaptam legendás tanáraimtól.

Pest megye díszpolgári címe többretegű értelmet hordoz számomra, hiszen több mint negyedszázada élek itt. Emlékek sora sejlik fel bennem: Pilisszentlászló csodás fekvése, fészekrakásunk viszontagságai, mesét idéző tót atyafiai, és legendát ígöző menyecskéi. Eredetileg a házunk egy parasztporta volt, az udvaron kemencével, ólakkal, füstölővel, budival. Ezt az őszállapotot próbáltuk paradicsomivá varázsolni úgy, hogy mindezeket lebontottuk, meghítt zugokat teremtettünk, a házat rendbe hoztuk és kibővítettük. Amikor beköltöztünk - az első években - örömmel előadásokat rendeztünk az udvaron a helybelieknek, koncerteztünk, versmondó estet tartottunk. Bélyeges téglá volt a belépőjegy, amiket aztán beépítettük a házba, a falubeliek hozták a sámlit, a kisszéket, volt, hogy százan is összejöttek. De felsejlik a László-réteken talált agancs, a Ribnyicska, Hrabina és Bukovina simogató látványa, a Kán- és a Lajos-forrás engem is gyógyító vize, a Pomáz melletti Holdvilágárok minden évben visszatérő legendáriuma, és előtör a teljes Pilis és Visegrád többszintű üzenete, a túrák a Börzsönyben, számos templom, ahol énekekkel dicsérhettem a Teremtőt. Mindennapjaim színtere Szentendre, zeneiskolájával, piacával, görbe utcáival, ahol nosztalgizva lépegetek lelkemben az egykori festők alkotásaival. De más dimenzióval is felöltöztettem Pest megyét, hiszen az egész Kárpát-medence szívében fekszik és a Csehszlovákiából való áttelepülésem után én az egész Kárpát-medencét választottam új hazámnak. Régi kő-sár-vályog házunk ablakaiból egy saját világra nézek, az egész Duna-tájra, egy lelkemben kialakított Dunamenti Köztársaságra.

- Talán joggal mondhatjuk, hogy a népdal az Ön anyanyelve. A magyar mellett éneklis a szlovák és más népek dalait is: egyformán értik ezt az anyanyelvet szülőfalujában az egykori Csehszlovákiához tartozó Pincen, az erdélyi városokban, vagy akár Pest megyében?

- Valóban a népdal az anyanyelvem, már csak azért is, mert szerintem az énekelt nyelv a beszélt nyelvnél is ősbibb. Én is valahol nagyon mélyen, a génjeimben hordozom az énekeket. Őseim kelnek bennem életre ilyenkor, hiszen énekelni nem tanultam. Egyesek ezt nevezik őstehetségnek. Magyarul énekelni megtartó erő számomra. Az anyaországban természetesen sokkal kevesebb többlettartalmat hordoznak népdalaink, itt nem "Kunst" magyarnak lenni. Valóban másképpen szól egy dal a Székelyföldön és a Csallóközben, ahol még sok helyen többséget alkotunk. Leginkább az igazi szörvány helyeken érzem a küldetését a magyar énekeknek, ahol már alig van magyar osztály, ahol mindennap a szó szoros értelmében meg kell küzdeni édes anyanyelvünkért. Számos ilyen helyen énekeltem a Délvidéken, Kárpátalján és a Felvidéken. Szívszorító, de egyben lélekemelő is szolgálni ezeken a helyeken. Gyermekként én még órákig izgatottan gyakoroltam, hogy helyesen kérjek kenyeret a szlovák péktől, valóban fiatalon kell átélni a megkülönböztetés minden megalázó, sanyargató hatását. Nagy öröm számomra, hogy kormányunk Magyar Házakat létesít, iskolabuszokat támogat, ösztöndíj-programmal segít, utaztatja az iskolásokat határon túli testvéreinkhez. Kiemelten kell említenem azokat az anyaországiakat, akik rövidebb-hosszabb ideig élnek és segítenek a nehéz sorsú határon túlra szorult magyar közösségeknek.

- Megyénk - az egykori vezérmegye - határmegye is egyben, ahol szinte minden magyarországi nemzetiség

megtalálható gazdag hagyományokkal. Elég a szentendrei szerb, az ecseri szlovák vagy Solymártól Zsámbékiig a sváb nemzetiségre gondolnunk. Az Ön lemezein is nagyon gyakran megjelenik a Monarchia és Közép-Európa fogalma, akár gyermekdalokról, akár a Karácsony ünnepeköréről van szó. Ez erős tudatosságra utal. Mi az oka ennek?

- Valóban nagyon tudatos az én "monarchikus", "keleti-svájc", "dunai-köztársaság", "kert- és műhely-magyarországos" ábrándom, melyet számos koncertemmel és tucatnyi lemezzel próbálok bizonyítani. Azt kutatom, ami összeköt bennünket, nem pedig szétválaszt, ezért keresem a népdalpárhuzamokat és nem azt firtatom, hogy ki kitől vette azt át. A határokat nem ismerő népdal a legemberibb megnyilvánulások egyike, hiszen mindenki egyformán búslakodik és vigadozik. A népdal le tudja dönteni a gyűlölet, a kirekesztés, az idegenség falait. A népdal "magas" művészetté kristályosodott, mert az egykoron nagyrészt békében egymás mellett élő népek, nemzetek megajándékozták egymást saját népművészetükkel. Nem véletlen például az erdélyi "Tündérgert" csodás hangszeres zenéje, hiszen magyar, román, szász és zsidó népzeneik közös kikristályosodásából lettek igazi drágakövek. Szomorú, hogy 34 szólólemezem közül talán a legvisszhangtalanabb a Kárpát-medence népeit békítő többnyelvű nyolcrészes sorozatom, melyeket Kiss Ferencsel közösen készítettem. Ahogy nem talált méltó fogadtatásra az öikuméniát szolgáló hét történelmi egyház Teremtést dicsérő énekeit megszólaltató albumom sem. Egy elmúlt, elveszett békevilág, leginkább a kiegyezéstől az első világháborúig tartó országépítő periódust álmodom vissza. Nem véletlen, hogy sokan vesztgáz alá helyeznek, mert harmadikutaságom a kizárólagosságokban gondolkodók számára nehezen emészthető. A megbékélést hirdetem dalaimon keresztül. Monomániásan ragaszkodom ehhez, még akkor is, ha mindez illúziókergetésnek tűnik. Ennek a megénekelte közös Kárpát-medencei hazának, zárkózott palóc magyarként, halmozottan kirekesztettként a mindenkori kisebbségek énekmondójának érzem magam. De tántoríthatatlan vagyok, mert hiszem: ahol felcsendül az ének, ott megszelídül a lélek!

Megyénk, akárcsak a jelenlegi Magyarország nemzetiségei nem említhetők egy lapon a határon túlra szakadt magyarsággal, mert itt az anyaországban egy, majd két nemzedék kimaradásával, természetes módon történt elmagyarosodásával, egyfajta torzult nemzeti öntudat teremtődött. Talán csak Méhkeréken labdáznak és babáznak az apróságok iskolába kerülésükig kizárólag román nyelven. Egy nemzetiséghez való tartozást legjobban bizonyítja a számolás és az álmodás nyelve. Lélekben legbelül vallom, hogy a demokrácia archimédeszi pontja a nemzetiségi kérdés. A hatalomgyakorlók kártyajátékában adu ászok a nemzetiségek. Az egykori "Magyarhonban", azaz Uhorskóban, szinte kizárólag a felekezeti hovatarozás jelentette az elsődleges önmeghatározást. Még Csehszlovákiában, az őszi krumpli-brigádokon találkoztam Árvában és Liptóban olyan szlovákokkal, akikben mélyen élt egyfajta kettős kötődés, amikor is kijelentették, hogy "ja sem szlovák, ale uher", azaz szlovák vagyok, de Nagy-Magyarországhoz tartozó. A "hungaricus" embertípust a nyelvi és kulturális sokszínűség többfelé is köthette, hiszen még száz éve Temesváron, Kassán, Aradon, vagy Pozsonyban 3-4 nyelven "rúgták a labdát". Ez a nyitottság, sokszínűség szűnt meg a Monarchia szétesésével, majd a különböző árnyalatú nacionalista sáfarkodásoknak köszönhetően a többnyelvű, több kultúrához kötődő ember mára már fehér hollónak számít. Mindezen megállapítások hatványozottan érvényesek a Kárpát-medence népeire és azon belül fókuszálva megyénk nemzetiségeire is. Az elmúlt évtizedek, évszázadok bizonyítják, hogy minden ember részére létfontosságú az anyanyelvén elsajátított alapismeret. Már Comenius is megírta, hogy csak az anyanyelven elsajátított és megszerzett tudás az, ami a legmélyebben megmarad, elraktározódik az emlékezetünkben, s amire később építeni lehet.

Magyarországra kerülve, a 70-es évek vége felé egészen más optikán keresztül láttam a saját világomat, hiszen odaát "magyarka" voltam, a csallóközi magyaroknak a "korcs" nyelvet beszélő palóc, Magyarországon pedig, hol szlovák, hol cseh lány - még az elit Eötvös kollégiumban is.

Így, nyugodtan állíthatom, mint többszörösen hátrányos helyzetű "nyelvi" egyén, mint egykoron felföldi magyar nemzeti kisebbségi, a mindenkori kisebbségek nevében is, hogy igen fontos minden ember számára felvállalni identitását, nemzetiségét, mert így a többségi társadalom számára is sokkal értékesebbé válhat az ember, az az ember, aki tisztában van önmagával, kultúrájával, hagyományaival, múltjával - habár ezt nem hangsúlyozzuk eléggé. Mindezekből természetesen adódik, hogy igenis fontos megyénkben is a szlovák, német, szerb, horvát, roma stb. nyelv tudása. Talán a legelsődlegesebb feladat az volna, ha az idősebb korosztály, - amely még beszél és használja is anyanyelvét, - tudatosan törekedne arra, hogy átadja anyanyelvén meséit, dalait, a régmúlt tapasztalatait a kis unokáknak, hogy az elfeledőben lévő anyanyelv újra élővé válhasson. Sajnos a tapasztalat, a tények bizonyítják, hogy az előbbi megállapítás a legtöbb településen már csupán vágyalom lehet, mert az anyanyelv természetes átörökítésénél, mint természetes folyamatból, kiesett egy- másfél generáció, mely nem tud - és nem akar - mit kezdeni anyanyelvével: úgy-ahogy megérti azt, de már nem beszél, s ez komoly lélekvesztés az egész közösség számára, mert gyökértelessé, sebezhetővé válhat ezáltal is. Mindent elárul egy közösségről a temetője: megyénk, akárcsak anyaországunk friss sírjai közt csak nagyon elvéve fordul elő nemzetiségi nyelven felirat. Az anyanyelv tudatos felvállalása nagyban összefügg az egyén értelem szintjével, gerincességével, mert csak az tudja felmérni veszteségét, aki tisztában van saját hagyományaival, értékeivel.

Példaértékű, hogy országunkban - így megyénkben is - van nemzetiségi nyelvoktatás az iskolákban, vannak hagyományőrző ének- és táncgyűttesek, de - úgy érzem - ez inkább csak egyfajta kirakat, ami mégis fontos, mert tükörképet adhat mások számára és áttételesen segíti a külföldi magyarság helyzetét. Nekem, az egykoron magyar nemzetiségű kisebbséginek a legföltettebb kincsem az anyanyelvem, mely védelemre, óvásra szorult, s mivel gyakorta meg kellett érte küzdenem, ezért oly drága nekem az énekelte anyanyelvvel együtt. Kívánom, hogy a Magyarországon, illetve megyénkben élő nemzetiségi közösségek is izleljék meg az anyanyelvért folyó nemes "harcnak" minden csínját-

bínját, mert csak így tudnak- levette az álarcot - visszatáláni önmagukhoz.

- A kereszténység is hangsúlyosan jelenik meg lemezein, a szakralitás egyik legintenzívebb megjelenítójét tisztelhetjük Önben. A ma emberének mit üzennek ezek az énekek? Szépségük, emelkedettségük képes-e megszólítani a kortársakat? Igény-e a szakralitás?

- A népdal, a népének, az ég-föld harmóniáját jelenti számomra és nemcsak öseinkkel, múltunkkal köt össze, de fölfelé is köt, az élet valós értelméhez. A hittel és hitelesen énekelt dal-ének hallatán lelassul az idő és lélektől-lélekig szárnyal azok üzenete. Csodás érzés a felülről kapott erő, amellyel az embereket vigasztalhatom, lelküket gyógyíthatom, miközben nekem is gyógyír a dalolás. Igaza lehetett annak a magyarul nem értő arisztokrata bécsi hölgynek, aki a "Mondj szívem dalt" című lemezem bemutatója után halkán felkiáltott: "Sie singt aus Herz!". Hiszem, hogy "Aki énekel, az kétszer imádkozik".

Figyelmeztető szentencia a 103. zsoltár néhány sora: "Az ember napjai olyanok, mint a fű, /úgy virágzik, mint a mező virága:/ átmev rajta a szél, és nincsen többé, /és nem ismeri őt többé a helye sem."

A hívő ember tisztában van a földi élet törekenységével, miközben a média hatására egyre többen képzelik magukat a Teremtés koronáinak. Az emberek nagy részéből hiányzik a kellő alázat, az útkeresés, az építő kételkedés. Nem veszik észre, hogy valójában milyen parányi porszemecske vagyunk az egész világmindenségben. Nem véletlenül születünk erre a földre. Már maga a születésünk, az életünk is egy csoda, egy ajándék a Teremtőtől, egy hatalmas lehetőség, melyben hol felemelkedünk, hol elbukunk, hol elesünk, hol talpra állunk. Életem számtalan periódusa juttatott vissza Istenhez. Őt, kizárólag egyházi énekeket tartalmazó lemezsorozatomban alkotása kapcsán és életmentő műtéteim idején éreztem valóban a mérhetetlen közelséget a Teremtőnkhez. A múlandó élet megtapasztalásakor döbbsentem rá az élet valódi értelmére, a valódi értékek fontosságára. Azóta próbálok minden nap egy kicsi jót tenni, ez lehet egy mosoly, egy szó, egy pillantás. A ma emberének földi vándorútja során hatványozottan szüksége van megerősítésre, támaszra, hitre, szakralitásra, hiszen lassan emberi arcunkat is kezdjük elveszíteni. Vissza kell találnunk elődeink hagyományaihoz, életviteléhez, amikor is az embernek sokkal erőteljesebb kapcsolata volt az égiekkel, a természettel, így jóval teljesebb életet élhettek, mint a mostaniak. Az értelmiségieknek nagyon komoly felelősségük, hogy hitükkel, cselekedeteikkel, műveikkel bizonyítsák: "Meggzárád a fű, a virág elhull, de a mi Istenünk beszéde megmarad mindörökké!"

- Az Ön hangja kísértette a Kupola-terembe a magyar koronát, énekelt Mádl Ferenc beiktatásakor, ugyanakkor szívesen lép fel kis templomokban, kisebb településeken egyaránt. Mi az, ami közös az ilyen eltérő jellegű fellépésekben és mi az, amit csak egyik vagy másik alkalom képes nyújtani Önnek? Mi alapján dönti el, hogy eleget tesz egy felkérésnek, meghívásnak?

- Lelkemet valóban ilyen sorsdöntő pillanatok, életre szóló élmények is befolyásolták és nehezen tudom kifejezni azt az érzést, hogy nekem, mint felvidéki magyarnak mit jelent nemzeti imánk eléneklése. A mai napig nemzeti énekeink hallatán könnybe lábad a szemem, lelkileg hónapokig készülök a Szózat, vagy a Himnusz eléneklésére. Az én pályám egyébként nagyon atipikus, talán ha írónak, festőnek születtem volna és alkothatnék asztalfióknak és üres falaknak, akkor kevésbé rendhagyó lenne az életem. A nagy fesztiválok, a reflektorfény és a média-maszlag majd’ mindig elkerültek, így maradtam csöndben értéket teremtő és értéket továbbhagyományozó művésznak (még szerencse, hogy nem lettem színész, mert akkor ki lennék kiszolgáltatva könnyebb-nehezebb rendező-diktátoroknak). Fellépéseim javát kis közösségeknek köszönhetem, ahová nehezebben "gyűrűznek be" a nyomuló menedzserek, önjelölt világmeváltók, és ahol pénzsűke miatt nem tudják megteremteni a média által reklámozott sztárok hatalmas gázsiját. Örömmel vállalom konkrét célok elérése esetén jótékonyági koncerteket is. Valóban nem könnyű egy pódium-művésznak, egy előadóművésznak a köztudatban maradnia, ha olyan lelki éghajlatú, mint én. Tudatosan készítettem eddig 34 önálló tematikus albumot. Egyébként igaza lehet Popper Péternek és Szendi Gábornak, hogy a nő legnagyobb alkotása egy új élet teremtése. Nem véletlen, hogy jóval kevesebb kimagasló tehetségű karmesternőnk, festőnőnk van, mint férfi, hiszen mi nők a szüléssel már megalkottuk életünk fő művét. Feldmár Andrással együtt sajnálom a férfiakat, akik eltávolodtak egykori ősi küldetésüktől, az élelembeszerező vadászatoktól. A ma vadászai inkább úgagdagok és sznoberikus vérengzők. Megemlítenék még egy igazi archetípust, akik teljesen kivesztek: ők a "lelki" emberek, akik jó tíz-húszezer évvel ezelőtt még túlsúlyban lehettek. Magamat is ezek közé sorolom, mert szinte kizárólag csak az őstőneim diktálják a lépéseimet földi vándorútamon.

- Három kontinens 43 országában koncertezett és 34 önálló albumot jelentetett meg az elmúlt három évtizedben. Beszélne nekünk arról, hogy mi szükséges egy ilyen nem mindennapi teljesítményhez? Mennyi munka, gyakorlás, tanulás? A családja hogyan élte meg mindezt?

- Bagdi Emőke szerint mindenki egy bizonyos mennyiségű boldogsághormonnal születik; nekem úgy látszik sok adatott, pedig "idő előtt születtem", és természetesen fiút vártak a szüleim, sőt a neveltetésben is voltak kisebb lelki csorbák. Sokszor vallom, hogy tán még a gyermek első 3-5 évében tapasztalt példamutatás hasznos felnőtt énünk kialakításához, de lényünk-lelkünk szinte minden porcikája már a fogantatás pillanatában eldőlt. Ez a teremtés csodája. Lehet magyarul genetika, horoszkópálisan, de szerintem mindez maradjon rejtély, így varázslatosabb az életünk. Kodály is szólt már a zene fontosságáról a magzati állapotban, én hathónapos, áldott állapotban is vertem az ütőgardont. Ezért választhatta fiúnk a zeneiskolában a dobot.

A békés családi háttér egyébként nagyon jó táptalaja a művészi tevékenységemnek, hiszen csak egy lelkileg egészséges ember tudja a tiszta forrást megszólaltatni. Bármelyik tanítványomnál rögtön észreveszem, hogy a háttérben milyen lelket befolyásoló áramlatok vannak. Jártak hozzám már egyetemre járó lányok is, akik a pszichiáter helyett a népdalt és engem választottak. Amúgy kevés szóra vagyok allergiás, e kevesek egyike a siker és a karrier. Egyik se hoz lázba, mindkettő taszít, sőt elriaszt. Férjem hasonló alkat, talán, mert ő is bika, akinek a békés családi otthon mindennél fontosabb, így mindkettőnk pályája csak kiegészítése, adaléka a közös életünk mindennapjainak. Nekem sokkal fontosabb gyermekeink jövője, unokánk - hamarosan unokáink - mosolya, integetése, vagy udvarunk virágai, a falainkat befutó borostyán, búbos kemencénk, egy tulipános láda motívumai, a sok könyv, a tévé nélküliség, egy romantikus esti séta...

Négy évtizedes pályám során összesen egy hónapig volt menedzserem. Külföldön, de a tengerentúlon is a szájról-szájra terjedve születtek a meghívások. A másik ritkaság, hogy tán 1-2 tucat előadást tartottam hivatalos államközi meghívás keretében, a többi baráti szeretet színeiben született és szinte kizárólag helyi öslakosok hívtak, egy-két esetben az emigránsok. A 34 album is csoda, hiszen egy részüket magánkiadásban jelentettem meg, fittyet hányva a kapitalizmus törvényeire.

- Talán ritkábban emelik ki, de Ön kísérletező művész is. Elég az évek óta sikeres Kudlik Júliával közös műsorára, az Illés Lajossal készített átiratokra, a megzenésített versekre, a gyermekdalokra és általában a bámulatos műfaji gazdagságra gondolnunk. Mi készíti az újabb és újabb formák, megszólalási módok kipróbálására?

- A kísérletező kedv, az alkotás öröme mindent felülír egy művész lelkében. Valamikor remekül festettem, kilenc évig hegedültem, voltam Füleken primadonna a Szabadság és szerelemben, ötórás teákon dagadó erekkel danolásztam, zengtem "csaszustukákat" is a szovjet laktanyákban, de nyertem járási és kerületi táncdalfesztiválokat is az akkori Csehszlovákiában, természetesen Kovács Kati számokkal, akivel komoly lelki rokonságot érzek: hasonlóan hadarok, nem tudom magam árusítani és neki se volt soha egy keményen menedzselő háttérhatalma. Ez sok esetben ugyan nagyon hátrányos, mert az ember sodródhat mindenfelé, de lehet lélekemelő is ez a fajta szabadságérzet. Mostanában a juhász felmenőimtől örökölt szabadságérzetem egyre erősödik bennem és a kísérletező kedvem a jövőben sem fog cserbenhagyni.

- Ady és Mikszáth mellett szellemi példaképei közt említi a Pest Megyei Értéktárba bekerült Polcz Alaine nevét is. Kinek a műveit ajánlaná még könyvespolcainkra és miért?

- Szellemi példaképeim változnak időről időre, de állandó jelleggel és az előtérben díszileg József Attila, Ady, Bartók, Mikszáth és az impresszionista festők. Minden humanistát, mint Lénárd Sándort és Albert Schweitzert őszintén csodálok. A kortársak közül most talán Dragomán Györgyöt említeném. Lelki rokonaimnak érzem az önálló, olykor magányos utat járókat: Csontváryt és a Somoskőújfaluban élő Földi Pétert. Külön öröm volt megismerni azokat a szabadon szárnyaló egyéniségeket, akiknek felmenői közt juhászok is voltak, mert az ő szabad lelkületük nagyon hasonlatos az én juhászivadék bensőmhöz. Ilyen volt Czine tanár úr, akihez szakdolgozatomat írtam és ilyen földim, Tözsér Árpád, felvidéki Kossuth-díjas költőnk. Nagyon nehéz kiemelni bárkit is és könyvespolcra javasolni. Legszívesebben sok száz író, költő, alkotó több ezer művét sorolnám most fel, mert hiszek a gondolatok örökkévalóságában.

- A Pest Megyei Értéktárról mi a véleménye? Ha már a példaképekről esett szó, Ön kiket ajánlana szülőhelyük vagy akár a magyarság értéktárába közülük?

Sokat gondolkoztam a Pest Megyei Értéktárról, miközben gondolataim egy önálló szellemi barangoláson vettek részt egy képzeletbeli térképen össze-vissza csapongva. Ennek a lenyomatát próbálom most visszaadni egyfajta saját megyei értéktárral.

Visegrád villant fel először Görgeynek sírjával és a Kán-forrással, a Visegrád melletti Szentgyörgypusztáról Áprily jut eszembe, majd a dunabogdányi Csódi-hegy római kori kőbányája következett. Kisoroszit Ujváry Ignác jelzi, aki részt vett a Feszty körkép megfestésében és a legendás Illés Lajos, a későbbi református kántor, akit jó néhányszor meg is látogattam. Leányfaluról a római örutorony sejlik fel és természetesen Bibó István, Ravasz püspök és Móróc Zsigmond. Szentendre hét temploma, a Művésztalpa és számos értéke külön fejezetet érdemelne. Pomázról két régész, Alföldi András és Sashegyi Sándor alakja kel bennem életre és természetesen a Holdvilágárok. Nem messze innen vannak a pilisszentkereszti kolostorromok, a hegy túloldalán a mézészégekéről is híres Pilisszántó, ahol Szörényi Levente varázsolt állandó lakhelyet magának. Csobánkáról a Mackó barlang, Vörösvárról Erős Zsolt, a hegymászó, és az induló Szamos marcipán családi vállalkozás jut eszembe. Piliscsaba természetesen egyeteméről híres és az ott lakó Hobórol. Szellemi vándorutamat folytatva jutok el Pátyra, a Veterán Autók és Motorkerékpárok Múzeumának helyszínére. Telkiben született Kodolányi János, Budajenőről Kovács Kati jut eszembe. Biatorbágy Pászthy Miklós karnagyot kelti életre. Sós-kútról a lovagló Habsburg utódok és a kiválóan faragható kő, Tárnokról az Öreg-hegy pincésora, Érdről az ottani ősember, a délvidéki Csuka Zoltán és Egerszegi Krisztina jut eszembe, Százhalombattáról Makovecz temploma és a száz halom. Gondolataim ezután villámlásszerűen cikáztak a Duna túloldalán. Elsőként a Börzsöny minden falva kelt életre bennem: Nagybörzsöny ősi temploma, középkori bányái és a még megtalálható ezüstolvasztó nyomai. Zebegényről Szőnyi Istvánt említem. Vác a püspökségével és Tragor Ignáccal, Örbottyánról Nagy Feró, Aszódról Petőfi, Podmaniczky Frigyes és a Tornyai-Schossbergerek, Bagról a Muharay Népi Együttes, Galgamácsáról Vankóné Dudás Juli alakja

jelenik meg. Gödöllő az egykori Művésztelepet jelenti és természetesen a kastélyt. Szellemi értékvándorlásom még számos helyre kalandozhatna el, de már ennyi érdekesség is jelzi, hogy megyénk értéktára kiapadhatatlan!

- A tanítás más jellegű öröm és kihívás, mint az előadó művészet. Mi vonzza a tanításban? Kit ajánlana figyelmünkbe tanítványai közül?

- Több mint húsz éve tanítok a szentendrei zeneiskolában. Kiváló "hangedzés" ez, mert napi 8-9 órát végigénekelek növendékeimmel, és emellett a sok dalolás az én lelkemnek is jót tesz: gyógyít. Növendékeim örökifjúvá alakítanak és rengeteget tanulok tőlük. Óráimon elsődleges cél az éneklés öröme, és csak másodlagos a különböző versenyeken való megmérettetés. Minden esetben szeretnék segíteni nekik lelki egészségük megtalálásában. A zene révén lelki problémáik is előtérbe kerülnek, hiszen csak úgy tudnak felszabadultan énekelni, ha rendben van a lelkük. Így az éneklésen keresztül valamilyen szinten pszichológusként is működök. Optimista vagyok, mert egyre többen lesznek elkötelezett hívei lelkünk tükrének, a magyar népzenenek. Két évtizedes pedagógusi munkám során arra a következtetésre jutottam, hogy a gyermekeinkben ne önmagunkat keressük, tanítványainkban ne önmagunkat reprodukáljuk, hiszen a Teremtő gondoskodik arról, hogy mindenki megtalálja a maga helyét, küldetését ezen a földön. Nekünk csak egyengetni kell ezt az utat.

Úgy érzem a ma gyermekei még inkább éhesek a szeretetre, az odafigyelésre. Csak a szeretet, a megértés tudja megmenteni a világot, ezért mindenkiben elsősorban a jót kéne észlelnünk, s erősíteniünk. Hiszem, hogy a nevelésben az egyik leghatásosabb eszköz a példaadás. Örülök, hogy ennek hatására sokan választották az én hivatásomat. Tímár Sára Junior Prima-díjas növendékem egy tucatnyi lemezemen énekel, dalolt a nagyszerű a cappella lemezünk bemutatóin, egyébként az újjávarázsolt Sebő együttes énekese lett. Lábas Viki lilás hajjal és szögletes műkörömmel érkezett a zenesuliba, hogy népi éneket tanuljon tőlem. Két éve megálmodta és megalapította a méltán népszerű Margaret Island együttest. Önálló zeneszerzői és költői utat jár az Amatild együttes alapítója, Pénzes Matild. Zeneakadémista lett az egyik legtehetségesebb növendékem Sasvári Borcsi, Lindner Zsófi pedig már gyermeket szült és saját zenekart is alapított. Éveken át tanítottam Völner Esztert, aki a barokk éneklés ígéretes tehetsége, a visegrádi Farkas Enikő, nemrégiben pedig saját lemezzel lepette meg. A Zeneakadémián Paár Julcsi is növendékem lehetett, így őt hívtam vendégénekesnek a Szörényi Leventével készült duett albumunk felvételeihez. Sólyom Panna, Orbán Bori és még majd egy tucatnyi növendékem elindult dzsesszénekesnek, vagy gordonkaművészek lettek.

Komoly szívfájdalmam, hogy művészeti nyugdíjasként ez év nyarán befejezni kényszerülök a népdaltanítást. A jelenlegi törvények nem teszik lehetővé még a fiatal művésznyugdíjas nyugdíj melletti munkavégzését sem. Sokan biztatnak a harcra, engem a harcképtelen, védtelen nőt, de én a bürokrácia malmaira nem fecsérelem időm, akkor sem, ha biztos vagyok a győzelemben. Ezekben a harctereken még győzni sem szeretek. Soha semmilyen szekértábornak, klikknek nem voltam tagja, így a Klikk által támasztott pedagógusi pályamodellt se szeretném végigpapírozni. Mindezt nagyon megalázónak érzem. Nem leszek "mester-tanár," de maradok boldog feleség, nagymama, újabb és újabb lemezeket megjelentető koncertező énekes és virágait öntöző háziasszony, akit szeretetteljes jó napot!-tal köszönt a cigány származású szemetes.

- Ahogy a tanítványok, Pest megye is egy nagy lépés előtt áll. Elindult az önálló régióvá válás útján, amit már a 2000-es évek elejétől szeretett volna elérni. Ön mit vár ettől, az utak állapotának javításán vagy a vállalkozási feltételek kiszélesedésén túl, a megye kulturális életére milyen hatással lehetnek a megnövekedő uniós támogatások?

Megyénk önálló régióvá válásának már épp ideje volt, ennek nagyon örülök, mert hiszek a lokálpatriotizmusban, hiszek a kisebb tájegységek, régiók, közösségek építő energiáiban és az alulról építkező demokráciában. Nagyon remélem, hogy egyre erősödni fog az a polgári középosztály, akik a kultúrát éltetik megyénkben. A megnövekvő kulturális támogatásokkal nagyon ügyesen kell sáfárkodni. Lehetőség szerint elsősorban maradandó, jövőt építő elképzeléseket kell előtérbe helyezni. Nagyon megfontoltan kell tervezni, hogy az eredményeket ne csak unokáink, de dédunokáink is élvezhessék.

- Mi az, amit szeretne megvalósítani, elérni a közeljövőben, akár szakmai, akár személyes életére vonatkozóan?

Elsősorban szeretnék továbbra is jó feleség lenni és szerető nagymama maradni, és minél több unokát szeretnék magamhoz ölelni. Erre komoly esély van, hiszen hamarosan érkezik a második unoka és lányomék - terveik szerint - legalább öt gyermeket szeretnének. A jövőben egyébként szeretnék festeni, csak a magam örömeire, és természetesen készülnek újabb hanghordozóim: egy szonozos album és mindenekelőtt egy palóc meselemez. A pályám, az úgynevezett sikerek, másodlagosak. Eddigi énekesi múltam sem volt egy szokványos történet, mert lelki éghajlatom tiltakozik minden természetellenes megnyilvánulástól. Számomra mindennél fontosabb a belső harmónia és az általam közvetített üzenet.

Nemes Attila

<http://www.pestmegye.hu/hirek-altalanos/3366-aki-feloltoztette-pest-megyey>